

Передплата

на «РУСЛАНА» вивозять:

в Австрії:

на цілий рік . . . . . 20 кор.
на пів року . . . . . 10 кор.
на чверть року . . . . . 5 кор.
на місяць . . . . . 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік . . . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі члени по 16 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5½ год. пополудні.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Домбровського (Хорулицьки). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавемана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене. — Рекламці неопечатані вільні від порта. — Оголошення звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесення по 30 с. від стрічки.

Події в Хорватії.

Визначною подією в теперішнім заворушенні в Хорватії було святкування пам'яті великого бана хорватського Блячіца. Вінци і ленти, смолоскипи і патріотичні пісні кільканайцять тисячної товни народа свідчили про одушевлене ширших кругів сим святком, а здирання угорських вивісок, побою з поліцією і війском, рани, смерть і арештовання доказували, що се свято звернене проти Мадярів, як зверхників і гноби телів хорватського народа.

І воно на жаль в Австрії майже всюда виходить так, що радісне і торжественне святкування одного народа, є ворожою демонстрацією супроти другого. Коли один народ живе коштом другого, коли задля власного розвою і сили не допускає другого до розвитку, визискує самолюбно его за собою і матеріальні средства, заперечує право уживання язика в школі і уряді, випихає силою і властною з належних ему репрезентативних тіл, — тоді очевидно найбільшими, найпопулярнішими мужами угнетених народів стають ті, що противляються тому гнетови та визиску, без огляду, якими средствами: легальними чи нелегальними, чесними чи нечесними, успішними, чи навіть злочасними. І так довго оно буде вестися, доки в Австрії не запанує автономія народів, доки відношеня одної народности до другої не одержать певну правну підставу.

Так само склало ся і з Блячіцом. Коли в р. 1848 віденський люд, а рівночасно і Мадяри підняли оружжя за свободу і права народу, тоді Блячіц був тим мужем, що віддав важні услуги тодішньому черножовтому абсолютизмови. Симпатії тодішнього поступового і свободолюбного покоління певно не були по стороні Блячіца, бо він був катом мадарської свободи, бо він спивав поступ людскости до конституціоналізму. А тепер після піввікового безнастанного поступу стрічавмо ся з проявою, що Хорвати величають того самого бана, як великого героя, поборника хорватської свободи! Отся позірна суперечність має своє вняснене в зазначенім фатальнім відношеню австрійських народів до себе.

Блячіц, борючися з Мадярами, передвидів був, що їх шовінізм і самолюбство, прибравшись часово в світлу шату вольности і поступу, разом з осягненем своєї цілі зготовить домовину другим підляглим собі народам. Тому борючися проти Мадярів, Блячіц заразом боров ся за свободу і будучи свого дорозшого собі над усі поступові кличі народа. Се не правдива свобода і не правдивий поступ, що розкуваючи щасливіші народи з решти кайданів, закладає їх рівночасно на народи, які потребують ще більше помочи, ще більше свободи для свого подвигнення.

Відаючи честь Блячіцови, Хорвати тимбільше відчувають огірчене проти теперішнього бана, Куен Гедерварі-ого, який є послухним оружжем мадарського правительства, а в давленю перших проявів забу-

рень виступив надто строго і безглядно. Зі Саліту телеграфують, що там товна хотіла на влощи спалити публично образ бана, однак поліція перешкодила сему і забрала образ. Товна, співваючи народні пісні переходила ціле місто демонструючи перед будинками угорських інституцій. В пристани примушено прибувши кораблі «Загреб» і «Босня», до звинення угорських прапорів.

З Триесту і Поді доносять виходячі там дневники «Єдність» і «Хорватка Злога», на підставі, як кажуть, найдостовірніших жерел, що оноді повішено в Загребі 38 осіб і що стоячий там залогою 53. полк піхоти не хотів стріляти до демонстрантів мимо розказу командантів. З Дальмації і Славонії вислали понад 500 телеграфічних протестів з причини поступованя правительства і просьб до цісаря з благаннями, щоби зарадив нещастю в Хорватії.

Заворуження в Хорватії прибирають чимраз більші розміри, а віденська Zeit доносить: Вчора перед полуднем явили ся в парламенті хорватські студенти, які твердят, що одержали телеграфічну вістку про кроваві події і битку в околиці Загребі межі товною демонстрантів а війском в силі 250 людей. Сю вістку одержали студенти через післанця, який доперва в пограничній місцевості міг надати депешу, бо в Загребі всі донеші про тамошні події улягають конфіскації. Се донесенє справило велике враженє на хорватских послах. Проф. Феріц удав ся сейчас до президента кабінету д-ра Кербера і уділив ему сеї вістки, додаючи в найвищим зворушенню, що коли теперішньої системи в Хорватії не змінять, то прийде до страшних подій.

Нині прибувають до Відня хорватські послы соймові з Дальмації, щоби прилучити ся до хорватских послів до державної ради і разом з ними удаті ся на аудієнцію до цісаря в цілі представлення монархови зворуженя умів, викликаного подіяма в Загребі. Вчора конферували з д-ром Кербером хорватські послы під проводом о. Бянкінього, просячи о сю аудієнцію у цісаря.

Як з того видко, хорватка справа зачинає виходити поза рами тісно угорські і коли Туреччина мусіла згодити ся на інтервенцію других держав в случаях, коли сама не уміла удержати ладу, то може і Угорщина буде примушена допустити інтервенцію «другої держави» що до хорватских безпорядків.

З державної ради.

Міністер скарбу предкладає шестимісячну провізорию бюджетову до кінця с. р.

Відповіді міністрів.

На початку засіданя д-р Кербер відповідає в справі ревізій в словінських друкарнях в Люблянї а причини хорватских розрухів. Жадних ревізій не було, то і нема що подавати причин того, чого не було. Натомість міністер відпирив напади пос. Бянкінього на військо і простує его тверженє що-до числа убитих і ранених. Внесєне Бянкінього на отворене дискусії над сею

відповідню відкинено серед крику Словінців і ческих радикалів.

Міністер просьвіти Гартель відповів на інтерпеляцію в справі університетских непокоїв в Інсбруку, а міністер краввої оборони Вельзергаймб в справі неоправданого арештованя одного пописового.

Виданя послів.

На предложенє комісії посольської нетикальности ухвалено видати пос. Данеляка, не видати пос. Дашьянського, не видати пос. Гибеша, а видати пос. Сустерміца, не видати пп. Тавкара і Странского а також не видати посла Брайтера наперекір опії комісії. Над сею справою розвинула ся довша і цікава дискусія. По рефераті пос. Лехера заняв слово пос. Пернерсторфер і висказав ся, що хотяй, кождий чоловік повинен мати відвагу доказати свої заміти, то однак в сім случаю лист п. Брайтера до міністра в справі поручника Мольнара був не на се призначений, щоби міністер передав его Мольнарови для жаданя сатисфакції, але хіба на те щоби поручив розвідженє наведених замітів. Куди зайшло би зі свободою послів, колиб за леда яке слово, закомуніковане довірочно міністрови, грозив їм процес. Бесідник заявляє ся против виданя, а так само его наслідники пп. Сляма (Молодочех) і Герцог (Всепімець). Пос. Романчук висказує здивованє, що комісія, в якій в інших випадках поданя о виданє посла залягають по кілька років, в справі пос. Брайтера так поспішила ся. Жаданє виданя вплинуло 5. мая, а вже тепер предложено его палаті. Комісія урядила там формальний напад і а палату з сеї причини она повинна голосувати проти виданя, щоби не дала позору сторонничости.

Пос. Абрагамович Евг., як провідник комісії нетикальности боронить єї перед замітом сторонничости, і протестує проти тверженя, немов би она хотіла сям приподобати ся правительству. Пос. Брайтер назвав пор. Мольнара в палаті Lausbub-ом, а відтак в пьєсмі до міністра зкинув ему варварське поведєне, що є також обидою, за яку війсковий мусьєт одержати сатисфакцію, тим більше, що оружвої розправи, мимо заяви своїх власних свідків, пос. Брайтер не хотів дати. Пос. Вольф признає, що в тім случаю Брайтер поступив собі гидко, однак з огляду на засаду і на безпечність загалу послів, не можна ухвалити его виданя. Пос. Лехер в кінцевій промові, як референт, полемізував з противниками опії комісії. Закинув, що Всепімець хочуть тим способом також узискати ухвалу невдачі Шенерера. Комісія оперла своє внесєне на підставі актів і по докладнім розслідженю справи. Ані з Колом польским, ані з пос. Брайтером бесідник не має жадних зносин, тому зовсім неутрально заявляє, що на таку провокацію війсковости палата не повинна призволити під покривом нетикальности, щоби відтак війсковість не шукала собі сатисфакції на власну руку з шаблею в руці і не витворила для послів тим більшої небезпечности.

Пос. Герцог поставив внесєне на поіменне голосованє, однак палата відкинула его і в звичайнім голосованю ухвалила внесєне Пернерсторфера 68 голосами проти 48, щоби Брайтера, навнаки внесєню комісії — не видати.

Відтак по переведеній дискусії ухвалено:

видати пп. Вольмаєра (христ. соціал.), Моліка (Всенімця), Штайнера (христ. соц.), Вольфа (Всенімця) і Голянського (Молодочеха) з причини обиди чести; не видати пос. Лупу (Румуна) з причини прасового переступу і видати Шенерера задля процесу з Вергавім (христ. соц.).

Неділїшний відпочинок.

З дневного порядку приступлено до дальшої дискусії над дотичним правительственным предложеном, а мін. торговлі бар. Каль в своїй промові підвіс, що обави шкідливости неділїшого відпочинку показали ся неоправдані і в тім напрямі можна піти далі. Міністер не противить ся, щоби в канцеляриях і бюрох зредуковано працю в неділю з 6 на 4 години і перенесено їх на передполудне. По промовах пп. Шрамля і Стояна за цілковитим супочинком і пос. Нічого за 6-годинною працею в неділю, переврано дискусію.

Відтак міністер залїзниць др. Вітек відповів на ряд інтерпеляцій, а між иншим, що пляни на дворець в Чернівцях вже випрацьовують ся.

Слїдуюче засїданє ві вторник.

Ювилей композитора.

«Львівський Боян» взяв 20. мая участь в композиторскім концертї Яна Галля. Концерт сей устроїли львівскі співочі товариства в 25. роковини композиторскої діяльности ювілята. Ян Галь, уроженець Варшави, образував ся в Липску і перші свої пісні вистачав за границю до німецьких текстів. Вернувши до Галичини в 50-их роках, заняв на короткий час становище диригента оркестри «Галицького товариства музичного», а відтак доперва пізнавши збірники народних польських і руских пісень, приляг всею душею до їх мелодій і прибрав ті пісні в артистичну одїж. Ми згадували недавно, що в послїдних днях появило ся видавництво єго оригінальних хоральних творів, як і народних польських та руских пісень ним гармонізованих, та що те видавництво, двотомове, з 150 піснями, між котрими найшло ся 55 руских пісень, дало спонуку і «Львівському Боянови» причинити ся до звеличання ювілейного торжества польского композитора. Хор «Бояна» відспївав на сім концертї 4 пісні в укладї Галля; «Женців», «Чайку», «Мороза» і «Процанє козака». Пісні ті, виведені старанно під управою п. Ганїчака, зробили дуже добре вражєнє на численно зібраній публіцї в великій салї «Львівскої Фільгармонїї». «Боян» видержав конкуренцію з львівскими товариствами співочими знаменито. В концертї взяла також участь б. prima donna львівскої опери, наша

землячка, п-ні Павликів-Новаковска, відспївавши кілька сольових пісень ювілята з цілим теплом і з артистичною інтерпретацією. Крім того взяла участь п-ні Павликів-Новаковска і в однім трїо ювілята, а хори польских товариств: «Еха», «Лютні», «академиків», «товариства музичного» і сольовий сьїв п. Малявского (тенора льв. опери) виповнили прочі точки широкої програми сего сьївацкогo свята. Симпатичного ювілята закинено формально дьвітами і вінцями. Крім того зложено єму і почесні дарунки на спомин. По концертї відбув ся в комнатах «Фільгармонїї» бенкет в честь ювілята, на котрім в імени «Львівского Бояна» промовив проф. Вітошинський, теперішній голова товариства, подякувавши Гальови за єго труди і коло рускої пісні. Н. В.

Н О В И Н К И.

— **Калєндар.** В неділю: руско-кат. Мокія; рим.-кат. Иоанни вдови. — В понеділок: руско-кат. Єуїфанія еп.; рим.-кат. Урбана І папи. — Ві вторник: руско-кат. Глїкерїї еп.; рим.-кат. Филипа Нерї.

— **Запомоги «Дністра».** З квоти 2.000 К, призначеної загальними зборами «Дністра» з надвіжки Товариства обезпечєнь за р. 1902 на публічні добродїїні цілі, ухвалила надзираюча Рада розділити: до розпорядимости львівского митр. ординарияту 400 К і еписк. ординариятів в Перемишлі і Станиславові по 300 К на добродїїні церковні цілі, трем Товариствам дяківским всіх трєх епархїї по 100 К, а решту 700 К роздіти на будову руских церков: в Яслі 200 К, в Дорна Ватра на Буковинї 100 К і Заставній на Буковинї 50 К, церкві оо. Василиян у Львові на обнову престола 100 К, церкві в Вацовичах, дрогобичского повіта, 50 К, в Бикові мостиского пов., 50 К, в Арламівській Воли, мостиского повіта, 50 К і в Бобулинцях, буцацкого повіта, 50 К.

Квоту 2.000 К, призначену зборами Товариства кредитового «Дністер» з зиску за р. 1902 на публічні добродїїні цілі, ухвалила Рада уділити на удержанє вандрївного учителя крамарєтва по селах або на курси крамарскї і квоту сю з призначєнем на ту ціль передати Дирекцїї «Народної Торговлі».

— **З львівского університету.** Нинї о 12. год. в полудне відбула ся промоція п. Петра Рондяка, судового авскультанта і б. виділового тов-а «Академічна Громада» у Львові, на доктора прав.

— **Непошанованє руских сьвят.** Староство в Мостисках — як доносить до «Дїла» — назначило громадї Калників доставити конї в цілі клясифікації до села Малкова на день 8. червня, отже як-раз на рускі Зеленї сьвята. З невїжки руского калєндаря староство не могло сего зробити, отже виходить, що стало ся се на глум релїгїйним почуваням Русинів.

— **Тарасове сьвято в Самборї.** (Допись). В четвер дня 21. мая відбули ся в Самборї вечерниці в честь Тараса Шевченка. Хотїй комітет, що займав ся устроєнем сих вечерниць, не роз-

винув агїтації в повіті і обмежив ся лише на оголошеню програми в часописях, то однак на вечерницях явило ся повно як місцевої так доохресної інтелїгенції та доволї богато міщан і селян. — Вечерниці почали ся по 8. годинї вступним словом п. Ольги Цїпановскої. В сїй гарній, а притім доволї оригінальній промові виказала п. Ц. велику вагу Шевченка «для письменних і неписьменних» і для живіотва. Взагалї сю промову треба зачислити до одної із красших точок вечерка як задля незвичайно старанного виробленя, так і задля виголошеня. Другу точку становив хор жіночий в супроводї фортепяну під умілою батутєю п. Ремези. Відспївано Лисенкову «Молитву» («Боже великий, Боже єдиний»). Третю і осьму точку виповнили тенорові соля п. Йойка (Лисенко: Менї однаково; Лермонтов-Пауфлер; Сон). Незвичайно милий і звучний голос п. Йойка виклав таку бурю оплесків, що він був приневолений єще надпрограмово засьївати «Помарніла наша доля» і «Почувш в ночи». Так само баритонове солю обдарованого незвичайно сильним голосом о. Менцїньского в Вербицького-Шевченка «Завіщаню» (мішаний хор із оркестрою) випано дуже вдачно. Мішаний хор відспївав: Топольницького «Quod libet» із народних пісень, а мужеский; Єнка «Нек Душман види». Обї точки зїбрали бурї оплесків. Одною із точок, котрі належить в першїй міри піднести, була оркестра, яка знаменито відіграла Меркаданте: Увертура із опери «Констанца». Коли додамо до того єще деклямацію «Кавказу», то будемо мати повну програму вечерниць. Дуже милою несподіванкою був надпрограмовий виступ селянки із Ваньович, котра уміло віддеклямувала один із стишків Руданьского. Вечерниці покінчили ся о 10½ год. відспїванєм «Не пора» і «Ще не вмерла». Опісля відбув ся комерс в салї «Рускої Бєсїди».

Я. А. Г.

— **Видїл «Шкільної Помочи» в Самборї** просить о надсиланє фантів на руки Вп. п. Євгенї Стахуровї в Самборї. Дохід з лотерїї призначений на місцеву бурсу св. Володимира Вел.

— **В справї ант-поєдинкової акції** відбуло ся вчера в салї Стрільницї у Львові віче загально-академічне, на яким однодушно осуджено спосіб оборони своєї чести шаблею або пістолєтом в руцї. По виводах референтів і бесїдників ухвалено одностайно отєї резолюції: «Академічна молодїж зібрана на вічу загально-академічним дня 22. мая 1904. р. признає, що охорона личної чести при помочи поєдинку не відговїдає зовсім почуваню чести і гідности чоловіка, що поєдинок не лише не дає сатисфакції покривдженому на чести, але приносить єму єще більшу кривду. Молодїж осуджує полагодженє гонорових справ з оружєм в руцї, признаючи єї за варварскї останки середних віків. В виду сего ухвалює: 1) як найенергїчнійше поборювати на кожнім кроцї полагодженє гонорових справ за помочию поєдинків, 2) приступити до єствуючої вже лїги для охорони чести яко академічний клуб». — Далше ухвалено вїзвати академічні часописи, аби они розвинули пропаганду проти поєдинків, а вкінци вибрано організаційний комітет, до якого з Русинів вїйшов п. Мелєнь.

— **Іменованя.** Цїсар іменував старшого радника рахункового Володислава Кольбушевского рахунковим директором і начальником рахунк.

Марко Мурава.

Хлопске горе.

Утїк гїльтай!

Машерують жовняроньки,
Боже помагай!
Збруя сьвітить, сонце сьвітить
Сьвітить цьвітом май.

Машерують жовняроньки
Знялись копоти —
Почорніли ясні личка
Від маршів — біди.

Увиваєсь старшинонька,
Кїнь в пїні садить,
«Борше хлопці! — накликає —
Бо з канон гримить!»

Поспішають жовняроньки
Ходом, то бігцьом,
Не одному з черевика
Кров тече цюркком.

Не одному сьвіт ся крутить,
Вмлїє ось-ось-ось,
Приговорять — ще підскачуть,
Волочєсь якось.

Волочєсь все помалїйше,
Хоч і сам лікар
З офіциром пішки скачуть
І як той крамар

Вихваляють еґзецирку,
Обїцяють всьо —
Мародери присїдають,
Труть собі чоло.

Хочуть встати, заточились,
І на землю — грвм!
Покотились мов колоди
Тїлом неживим.

Даром лікарї ратують,
Лїки завдають,
Не поможе жадне зїля,
Бо вже не живють.

* * *

Машерують жовняроньки
До своїх домів,
А деж камрат наш Грицуньо
З глїду ся подїв?

Ой утїк у степ широкий,
Втїк під муравник —
Бо гїльтай до манєврових
Маршів не привик!»

Фраґменти.

I.

Було і ми давно колись
Оружєм і війною,
Як мести лява піднялись
За правдою сьвятою,
Булі богів мїтлою, —
Ми слави й волї добились
Оружєм і війною.

У славі голови лягли
Степ забagrивсь від крови,
Шумить степ руский від трави,
Затихли людскї мови —
Минулась слава мов ті снї,
Бо в славі голови лягли,
Степ забagrивсь від крови.

На щож неслї пожоги страх,
І кров і мук трївогу?
Не вжеж, щоб в рїдних ми полях
Нїч сїяли розлогу —
В грїб кляли нєньку вбогу —
Хоть понєслї пожоги страх
І крови й мук трївогу?

Ой не на те в насущний хлїб
Слїз — кровцї домішали?
Ми боронили рїдний грїб
На дїм нової слави.
Хоть в персть лягли булави,

відділу в кравчій дирекції скарбу у Львові. — Намісник іменував вахмайстра 7. п. уланів Антона Чугайовського, канцелярством намісництва і призначив его до служби при старостві в Коломиї. — Судовим адюнктом іменованій авскультант Іван Яхно для Слемєня.

— **Війскові справи.** При залізничній стації в Судовій Вишні відбувають відділи залізничного полку з Перемишля і Корнайбурга справи в скорім будованю вузкопліхових залізниць, на яких сейчас їдять відповідні поїзди з двома локомотивами. Ві вторник приїде до Судової Вишні шеф генерального штабу ген. Бек, аби приглянути ся тим справам.

— **Серцева епідемія в Стрию.** Звідтам пишуть нам: Загадочна епідемія навістила наше місто. Іменно в чотирох днях померло нагло на удар серцевий осьмеро осіб: радник суду Товарищкий, писар уряду податкового Німчицький, жінка шевця Войтовичева (при кормленю дитини), робітник Кулечка, одна бідна зарібниця (осиротивши 6 дітей), властитель головної аптеки Айхмільер і доктор медицини (примарий стрийського шпиталю) Чернецький. Сей послідний так переняв ся смертию п. Німчицького, з котрим день перед тим забавляв ся в касині, що дістам атак серця і помер. — *Др. А.*

— **Заклад причиною смерти.** В Печені, перемишлянського пов., походили ся оводі до сільської крамниці парубки і рада в раду, хто зїсть нараз три бохонці хліба по 7 кр. До закладу станув 23-літній Іван Мелешко, котрий підняв ся зїсти хліб, а заплатити мав Федько Гупало. Мелешко взяв ся до хліба, але вже другого бохонця не міг доїсти. З болем в животі пішов до дому і потім через кілька днів жалував ся, що слабій. Не поміг ані лікар, що его кілька разів привозили, ані ріжні баби. Івана Мелешка мусіли відвезти до шпиталю у Львові, де в короткім часі через свій нерозум і помер.

— **Буря.** Дня 9. с. м. шаліла страшна буря в Сидонівці, присілку Гаїв смоленських і наробила багато шкоди в тамошнім громадскім лісі та рознесла сім стоділ.

— **Смерть від грому.** З Добромиля доносять, що оводі в часі бурі ударив грім в хату селянина Федя Цицака з Юречкової і убив на місци его 9-літнього сина Миколу і вдову Марчиньску. Притім грім запалив хату, яка згоріла до тла зі всім, що в ній було.

— **Мість робітників.** З Відня доносять: Насіли ту близші вісти про замах на губернатора Уфи, Богдановича. Отсе в державних копальнях в місцевости Златоусте жалували ся робітники на низькі платві та домагали ся полекший. Російське правительство не лише що відказало, але заострило службовий регулямін в некористь робітників. Наслідком сего прийшло до робітничих розрухів. На вість про розрухи приїхав до Златоустя губернатор Богданович, а коли демонстрації вибухнули знова, казав війську стріляти. Тоді погибло від куль 75 робітників, а ранених було 300 робітників. Робітники з мести порішили застрілити Богдановича і, як звісно, замір свій виконали.

— **Нервовий редактор.** Зі Штраєбургга доносять: Видавану ту молодіжню часопись Megeur скон-

фіскувала прокуратория за обиду мавстату. Відвічальний редактор сеї часописи, акад. Ганс Пагел, так налякав ся судовою кари, що застрілив ся в Брегенці разом зі своєю судженою.

— **Податки мільонерів.** Американські часописи доносять, що тамошні мільонери платять річно отсі податки: Корнелій Вандербільт 983.000 доларів, Жон Картер Бровн 822.000 дол., Альва Ф. Бельмон 800.000 дол., Ойден Мілльс 678.000 дол., Ойден Геле 616.000 дол., Роберт Геле 420.100 д., Ф. В. Вандербільт 333.200 дол. і т. д. З сего можна представити собі, які величезні доходи мусять мати сі панове.

— **Місяць (землі).** Меркур і Венера не мають місяців, с. в. таких тіл, котрі би докола них кружили. Найблизшою планетою від сонця, котра має свій місяць, є наша земля. Вправді деякі звїздарі твердили, що Венера має місяць, хоч его не бачили, але пізнійші точні досліди виказали безосновність сего твердження, так само як безосновним показав ся здогад ествова- ня другого місяця нашої землі. Місяць, яко найблизший сусід і товариш нашої землі, від давна звертав на себе увагу мешканців землі і найточнійше є нам знаний зі всіх небесних тіл. Его найдалше віддалене від землі вносить 419.950 км. або 54.600 миль, а найблизше 47.800 миль. Его поверхня є 13½ разів менша, а обєм 39½ разів менший від поверхні і обєму нашої землі. Час одного обороту місяця довкола землі вносить 27 днів 7 год. 43 мін. 11·9 сек., але для жителів землі давно мав значіне протяг часу, в яким повтаряли ся ті самі фази освітлення місяця, бо після того числено час. Сей протяг часу вносить 29 днів 12 год. 44 мін. 2·9 сек., а є довший тому, що місяць кружить не лише докола землі, але разом з нею відбуває вічну вандрівку докола сонця. Яку практичну користь маємо з місяця, про се кождий знає. Він дає нам світло в ночи, вправді позичене від сонця, але достаточне до того, аби не розбити собі чола об залізний стовп темної ліхтарні в місті, або не вибити ночью очий на плоті в селі. Місяць в повні світить 576.000 разів слабше чим сонце, с. в. уділяє тільки світла, що нормальна свїчка з віддаленя 2-ох метрів. Коли лише половина кружка місяця ясна, то сила уділеного ним світла рівнає ся лише 1/7 части того світла, що дає в часі повні. Серпанок місяця дає лише 500-ну часть світла того, що місяць в повні. Відбите світло від місяця було би яснійше, якби площа місяця не складала ся з сірих тіл, котрі значну часть лучів сонця задержують в собі (абсорбують). Звідси можна би вносити, що місяць мусить мати високу температуру, тим більше, що день на місяци вносить 14 наших діб, а опісля знова триває так довго ніч, а то з сеї причини, що оборот місяця докола своєї осі триває тільки, що один его оборот докола землі. З огляду однак, що місяць не має атмосфери, або має дуже рідку атмосферу, то не так легко огріваяють его лучі сонця і теплота на місяци є низька. На доказ, що на місяци нема атмосфери, звїздарі наводять явища, які приключаяють ся при переході місяця через звїзди. Коли би місяць мав атмосферу, то світло звїзди криючої ся поза него перед самим переходом мусіло би зменшити ся, бо

часть его задержала би ся в атмосфері місяця. По друге, світло звїзди наслідком заломаня було би довше видне перед заходом за місяць, а скорше би показало ся по другім боці, чим було предвиджене. Тимчасом так не є. Проти ествоваия атмосфери на місяци промовляє також острота зарисів тіл огляданих на місяци, бо світло сонця освічує лише те, на що паде, а розпорошене світло наслідком браку воздуха на місяци нема. Если би на місяци мала взагалі бути яка атмосфера, то мусіла би бути яких 2.000 разів рідша, чим на землі. Крім світла місяць уділяє нашій землі також дрібну частину свого тепла.

— **Дрібні вісти.** Маніпулянтки і урядниці поштові у Львові в числі 45 завязали нове тов-о «Схройіско». — П. Криштоф Янович, засуджений недавно на кару за гру в карти, зложив мандат радного міста Львова. — Посадником Криниць вибрано знова Йосифа Знаміровського, а его заступником Ант. Кметовича.

— **Померли:** в Новім Санчи Роман Якубовський, оптикар і заступник посадника, в 54. р. життя; в Дубровнику (Дальмація) др. Константин Войкович, соймовий посол і б. професор загребського університету, в 72. р. життя.

— **Переписка Адміністрації.** Вп. В. Гл. в К. Ч. 78. «Руслана», в яким було помічене Семейнівське «бордеро», вичерпане.

Наших Влов. Передплатників, котрі не складають річника, просимо, щоби ласкаво зволили прислати нам се (78.) число.

— **Родимці! Памятайте на бурсу Руского Товариства педагогічного у Львові!**

Наука, штука, література.

— **Дзвінок ч. 10.** з дня 20. мая 1902 містить: Сонце, оповідав Євгеній Ярошинської. — А все ізза пилочки (Дальше). — Пташок в клітці (з ілюстрацією). — Істория куска хліба. — Праця і забава. — До сего числа «Дзвінка» долучено 4. аркуш повісти «Збиточник Гумфрі».

Телеграми.

Буапешт, 23. мая. Війскову бранку відложено на час від 1. липня до 29. серпня.

Загреб, 23. мая. Наслідком безнастанних замахів на залізничні поїзди і перетинаня телеграфічних дротів, має ся завести виїмковий стан на т. зв. Літорале хорватскім.

Задар, 23. мая. Хорватські послы, котрі виїхали до Відня, повбирали ся в жалібні строї і взяли на груди трибарвні ленти.

Рим, 23. мая. Найблизший консистор має відбути ся дня 15. і 18. червня. На нїм мають іменувати кардиналами архієпископів сольного-

Відасть вже славу тихий гріб,
Де кров з слїзми мішали.

Бо згадка праці, жертва рук
Дасть сили нам нової,
Бо не закраще пеклом крук
Над трупом смерти злої!
Йде день любви святаї —
А згадка крови наших мук
Дасть сили нам нової!

II.

Ще час — часочок зачекати,
А тяжко дочекатись нам,
Щоб ангел світла йшов до хати,
Щоб більма поздїймав катом,
Щоб з хатою зрівнав палати,
Ще час — часочок зачекати,
А тяжко дочекатись нам!

Ой чую — чую я душою
Великих, Божих гомін слів!
Чи правди ангел йде горою?
Чи Бог на землю шле послів!
Надія лєє ся рікою!
І чую — чую я душою
Великих, Божих гомін слів!

III.

Серце народу — золото чисте!
То море тихе, прозоре, склисте,
То Божий дар!
То людскости вежі високі
І пропасти людскі глибокі...
На людий вдар

Се збруя і вежі, оплоти, окопи,
Свята оборона,
І сили корона,
І хліба то нива богата на копи...
Немає сили, оружя немає
Серце убити нарідне!
Йно плємя згине, як позневажає
Само свої святаї рідні...
Мруть святаїці люди негідні!

(З «Nolli me tangere!»)

IV.

О Боже! Боже! Хотьби громом
До трупів і катів промов!
І потряси тим пекла домом,
А збережи святу любов
Перед заглодою — проклоном!
О Боже! Боже! Хотьби громом
До трупів і катів промов!

Вже звїр та овоч не годує
Звїрячий голод, людску хлань,
Вино само вже не смакує,
А тіло й кров беруть у дань.
Їсть трупа труп і голодує...
Бо звїр і овоч не годує
Звїрячий голод, людску хлань!

Ой віє вітер, гонить хмари,
Чи бурю він, чи дощ несе?
По небі йдуть кроваві мари,
Далекий грюхїт сум веде.
Не дай нїм Боже крови-кари!

Ой віє вітер, гонить хмари,
Чи бурю він, чи дощ несе?

Колиж промовиш Боже, Боже,
Великим, Божим словом Ти!
І пекло усмириш вороже,
Затратиш слїз і крови дни,
А даш день щастя і любви!
Колиж промовиш Боже, Боже,
Великим, Божим словом Ти!!

V.

Сподіючись добра, ми грімко
Несемо братолюбний клич —
І йдемо в гору хоть так стрімко,
І боремо завзяту дич!
Хоть стежка осуваєсь злімко,
Хоть їдю слинить нас панич,
Хоть біль і страх їдять незвично,
Ми боремось евангелично!

А сю борби надлюдску вдачу
Не бачить звичний людский зір.
Не бачить муку душ томлячу,
Що болями огнистих гір
Сердечну ляву і горячу
Кыдає в духовий простір,
Що ізгорівши душ огнями
З попелу сяє сонць зорями.

